

POSTANOWIENIE

27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D. Ż. i U. Ż.
przeciwko B. spółce akcyjnej w W.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
na skutek skargi kasacyjnej D. Ż. i U. Ż.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 24 października 2022 r., I ACa 967/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża powodów na rzecz pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego.**

[PG]

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie

i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 24 października 2022 r. (sygn. akt I ACa 967/21) pełnomocnik powodów – D. Ż. i U. Ż., oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt. 1 i 4 k.p.c. Jako „istotne zagadnienie prawne” pełnomocnik skarżących wskazał, na konieczność ustosunkowania się przez Sąd Najwyższy do następującej kwestii: „czy w wypadku wypowiedzenia umowy kredytu, kwota wykorzystanego kredytu, której termin płatności nie nadszedł staje się wymagalna z chwilą rozwiązania umowy i powstaje obowiązek jej zwrotu w wysokości nominalnej, czy też do tej części wierzytelności mogą mieć zastosowanie odsetki od kredytu przeterminowanego, a stosunek obligacyjny trwa nadal”. Nadto, zdaniem strony skarżącej rekomendowana Sądowi Najwyższemu skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, na co miały wskazywać ewidentne uchybienia poczynione przez Sąd odwoławczy odnośnie do zastosowania, ewentualnie odmowy zastosowania: art. 65 k.c., art. 359 § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. oraz art. 69 ust. 2 pkt 10 i w zw. z art. 75 ust. 1 prawa bankowego oraz art. 405 w zw. z art. 471 k.c.

Odnosząc się do powołanych przez skarżących przyczyn kasacyjnych (przesłanki „przedsądu”) w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że o ile skarżący powołał się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl. i z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia

sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym.

Pełnomocnik skarżących sformułował, tytułem wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., zagadnienie prawne w postaci zapytania dotyczącego łączącej strony postępowania umowy kredytu inwestycyjnego oraz zaprezentował lakoniczny wywód prawny, z którego wynika dezaprobata skarżących odnośnie do procesu subsumpcji oraz oceny prawnej poczynionej w realiach stanu faktycznego sprawy przez Sąd Okręgowy w Białymstoku, jak też przez Sąd odwoławczy. W ocenie skarżących pozwany Bank S.A. w W., wbrew stanowisku zajętemu przez Sądy pierwszej, jak też drugiej instancji nie miał podstaw do żądania odsetek umownych za opóźnienie wynikających z postanowień wypowiedzianej umowy kredytowej. W konsekwencji Sądy te powinny były zastosować art. 359 § 2 k.c. Analiza wniosku skarżących w zakresie powołanej przyczyny kasacyjnej „istotnego zagadnienia prawnego”, nie daje podstaw do przyjęcia, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. została dostatecznie wykazana, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu. Uzasadnienie wniosku stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania, w szczególności,

przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Najwyższy nie jest, bowiem, trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym. Zabrakło także przedstawienia rzeczowej argumentacji polemicznej, którą skarżący wykazaliby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przy czym wskazać też należy, że zagadnienie formułowane przez skarżących było też przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. przykładowo wyrok z 26 stycznia 2017 r., II CSK 209/16, niepubl. oraz wyrok z 7 marca 2017 r., II CSK 281/16, niepubl.).

Rekomendowana Sądowi Najwyższemu, przez pełnomocnika uczestnika postępowania, skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia również z tej przyczyny, iż nie posiadała waloru „oczywistej zasadności”. Wskazać należy, że przesłanka „oczywistej zasadności skargi” zachodzi wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). Wobec faktu, że skarżący nie zadośćuczynili

jednak tym wymogom, powołana przez nich przyczyna kasacyjna (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) nie odniosła skutku.

Należy też ubocznie zauważyć, że sama konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest dotknięta dodatkową wadą. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego. W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w postanowieniu z 21 października 2008 r., II PK 158/08 (niepubl.), przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera dodatkową bardzo poważną wadę uzasadniającą uznanie, że nie zawiera ona przekonującego wyводу prawnego wykazującego istnienie przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie może bowiem uiść uwagi, że wniesiona przez powodów skarga kasacyjna zawierała w ramach swych podstaw zarzuty naruszenia przepisów: art. 382 w zw. z art. 386 § 1 k.p.c.; art. 386 § 1 w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 840 k.p.c. Pierwotnie wniesiona skarga kasacyjna nie zawierała uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ten brak formalny skargi kasacyjnej został uzupełniony dopiero po wezwaniu pełnomocnika powodów przez Sąd Apelacyjny. W wykonaniu tego wezwania pełnomocnika powodów nadesłał pismo procesowe z 13 lutego 2023 r. – już po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej - zatytułowane

„Uzupełnienie braków skargi kasacyjnej”, w którym podniósł, że „skarga kasacyjna jest uzasadniona w związku z naruszeniem przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego tj.: art. 65 k.c., art. 359 § 2 k.c. w zb. z art. 5 k.c., art. 69 ust. 2 pkt 10 w zb. z art. 75 ust. 1 prawa bankowego oraz art. 405 k.c. w zb. z art. 471 k.c.”. Pod tym sformułowaniem zawarto uzasadnienie stanowiska skarżących dotyczące oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Z powyższego wynika jednoznacznie, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania całkowicie rozmija się z zarzutami naruszenia prawa wskazanymi w podstawach skargi kasacyjnej, która też określa zakres kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (zob. art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Dotyczy to związania skonkretyzowanymi zarzutami naruszenia przepisów prawa materialnego albo procesowego wypełniającymi podstawy kasacyjnej przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c. Jednocześnie po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej strona nie może skutecznie wskazać nowych podstaw, gdyż skarżący może jedynie przytoczyć nowe uzasadnienie podstaw kasacyjnych (art. 398¹³ § 3 k.p.c.). Z tej też przyczyny uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skoro dotyczyło innych przepisów niż wskazanych w podstawach skargi kasacyjnej, nie wykazało istnienia przyczyny uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy nie dopatrył się także nieważność postępowania, którą Sąd ten bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy na zasadzie z art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. nie obciążył powodów kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez pozwanego, uwzględniając ich trudną sytuację materialną.

[SOP]

[ms]

